

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата педагогічних наук, доцента
Шукатки Оксани Василівни на дисертаційну роботу та автореферат

Пантелєєва Кирила В'ячеславовича

«Формування культури здоров'язбереження

майбутніх офіцерів-прикордонників»,

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Актуальність дослідження зумовлена сучасними процесами оновлення усіх галузей суспільства, правоохоронна система української держави знаходиться у стані реформування, не є винятком і прикордонне відомство – Державна прикордонна служба України. Участь представників цієї правоохоронної структури в антитерористичній операції, що проводиться у східному регіоні держави націлюють систему професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників формувати в них не тільки відповідний рівень культури здоров'язбереження, а й стабільний стан фізичного і психічного здоров'я. Зростає потреба в офіцерах-прикордонниках з високим рівнем сформованості культури здоров'язбереження.

Існують специфічні фактори, що зумовлюють певні особливості і складність навчальної діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників. Такими особливостями є: зв'язок між навчальною діяльністю та виконанням службових обов'язків (іноді в умовах повної бойової готовності); обов'язкове вивчення військово-спеціальних дисциплін; практична спрямованість професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників передбачає заняття у польових умовах; використання реальної бойової техніки та озброєння щодо охорони та захисту державного кордону; реалізація освітнього процесу в межах статутної організації, для якої характерна ієрархія, регламентовані керівні документи.

З огляду на зазначене, традиційні методи не забезпечують в повній мірі ефективної професійної підготовки таких фахівців, сучасна наукова думка звертається до педагогічних технологій, які б сприяли розвитку особистості

Вх. №	1032
квартал	06
місяць	04
рік	2018
ВІДДІЛ ДОКУМЕНТАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	
НАДПСУ ім. Б. Хмельницького	

майбутнього фахівця, що зумовило вибір Пантелєєва К. В. теми дисертаційного дослідження «Формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників».

Виходячи з того, що в сучасній науці педагогічні аспекти формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників не знайшли достатнього відображення в теоретичному і практичному аспектах, тема, обрана автором дослідження, видається дуже сьогоденною. Її актуальність визначається насамперед тим, що ця проблема належить до недостатньо розроблених як з погляду структурно-функціональної моделі формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки (в тексті дисертації Рис. 2.3 на С.120), так і з позиції визначення педагогічних умов (в тексті дисертації розділ 2.4 на С. 97–112).

Позитивним моментом роботи є те, що дослідження проведено відповідно до плану наукової і науково-технічної діяльності Національної академії ДПСУ імені Богдана Хмельницького в межах науково-дослідної роботи «Дослідження теоретичних і науково-методичних засад формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників» (шифр № 217-0093 І).

Не викликає сумнівів науковий апарат дисертації. Мета, завдання, об'єкт, предмет дослідження сформульовані науково грамотно і засвідчують, що автор глибоко усвідомлює суть проблеми та можливі шляхи її теоретичного та практичного вирішення.

Найбільш суттєвими науковими результатами дисертаційного дослідження Пантелєєва К. В. є те, що:

– *вперше* обґрунтовано педагогічні умови (формування ціннісного ставлення майбутніх офіцерів-прикордонників до здоров'я; збагачення досвіду культурно-оздоровчої діяльності майбутніх офіцерів-прикордонників засобами фізичної культури; застосування комплексу здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі; забезпечення рефлексивної функції культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників) і розроблено

структурно-функціональну модель формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки;

– *удосконалено* зміст критеріїв (когнітивного, мотиваційного, діяльнісного та рефлексивного) завдяки використанню показників, що дозволяють діагностувати формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки; характеристику рівнів сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників;

Подальшого розвитку набули уявлення про сутність, особливості змісту і структуру поняття «культура здоров'язбереження майбутнього офіцера-прикордонника»; зміст, форми й методи формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки.

У першому розділі «Теоретичні засади формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників» особливо цінним, на нашу думку, є те, що дисертант, розкриваючи теоретичні засади формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників визначає та обґрунтовує сутність основних понять дослідження, і викладає їх у логічній послідовності.

Вагомим науковим внеском дисертанта є конкретизація специфіки, особливостей та наукових підходів до формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників; розкриття сутності та змісту культури здоров'язбереження дозволило розглядати процес її формування, як поєднання теоретичної та практичної підготовки, професійно-значущих особистісних і творчих можливостей, що в сукупності сприяє підвищенню результативності професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників.

Це свідчить про те, що Кирило В'ячеславович ознайомлений з науковими здобутками провідних фахівців із досліджуваної проблеми, які відображають реальний і бажаний стан професійної підготовки випускників в галузі здоров'язбереження.

У другому розділі «Обґрунтування педагогічних умов формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки» дослідником розкрито методику реалізації науково-дослідної роботи; визначено критерії (когнітивний, мотиваційний, діяльнісний, рефлексивний) та показники культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників комплексне формування яких дало змогу визначити рівні сформованості цього феномену (високий, середній, низький).

Автором подано аргументоване обґрунтування визначених педагогічних умов формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників. Визначені педагогічні умови є основою структурно-функціональної моделі формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки (в тексті дисертації Рис. 2.3 на С.120), в якій поєднано мету та чотири блоки (цільовий, організаційний, освітній і результативно-аналітичний) Усі блоки та елементи моделі формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників є взаємопов'язаними і відображають комплексну реалізацію сформульованих педагогічних умов формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників.

У третьому розділі «Експериментальна перевірка педагогічних умов формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки» автором подано етапи організації дослідно-експериментальної роботи; розкрито методику педагогічного експерименту; проаналізовано та узагальнено результати експериментальної перевірки.

Достовірність одержаних в дисертації наукових даних забезпечується достатньою кількістю обстежених (290 курсантів).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, використаних методів, а також одержаних результатів та висновків, що сформульовані в дисертації стосовно перевірки ефективності педагогічних умов формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників не викликає сумніву, оскільки для розв'язання поставлених завдань автором використовувався комплекс таких методів наукового дослідження, як: теоретичні – аналіз, синтез,

порівняння, узагальнення, систематизація даних наукової літератури й навчально-методичної документації для визначення теоретичних основ формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки, а також уточнення сутності, особливостей змісту і структури культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників, визначення критеріїв, показників та характеристики рівнів сформованості зазначеного утворення; моделювання – для розроблення структурно-функціональної моделі формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників; емпіричні – педагогічний експеримент (констатувальний та формувальний етапи), спостереження, інтерв'ювання, тестування, анкетування для визначення рівнів сформованості культури здоров'язбереження та результативності педагогічних умов формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників; математичної статистики – критерій Колмогорова-Смірнова для виявлення відмінностей у розподілі емпіричних рядів, порівняння вибірок, які мають альтернативні ознаки, а також оцінювання вірогідності кореляції між ними.

Вагомим внеском дисертанта є те, що запропоновані в роботі результати дослідження за умов адаптації розроблених матеріалів можуть бути використані для проведення занять із професійної підготовки з різними категоріями персоналу, на курсах перепідготовки і підвищення кваліфікації в ДПСУ, в інших правоохоронних органах та Збройних силах України.

Особливу наукову цінність мають авторські розробки, які дисертант використовував в дослідженні. Вважаємо, що науково-методичні матеріали для формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки та методичні рекомендації науково-педагогічним працівникам щодо формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки можна розглядати як вагомий творчий доробок Кирила В'ячеславовича, який буде активно використовуватися викладачами та курсантами у навчальному процесі.

Практичне значення одержаних автором результатів полягає в розробці авторського факультативного курсу «Культура здоров'я» й упровадженні

окремих його тем і професійно спрямованих тематичних завдань та ситуацій у робочу програму навчальної дисципліни «Фізичне виховання»; розробці науково-методичних матеріалів для формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки; розробці методичних рекомендацій науково-педагогічним працівникам щодо формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників у процесі професійної підготовки.

Звертає на себе увагу логічно виправдана структура та послідовність викладу змісту дисертаційної роботи К. В. Пантелєєва, яка в повній мірі відповідає меті та завданням проведеного дослідження.

Дисертант опрацював достатній обсяг літературних джерел із педагогіки, психології, філософії, соціології, права (автором використано 215 літературних джерел, з них 5 іноземною мовою). Вважаємо, що у ході роботи над дисертаційним дослідженням поставлені завдання дисертантом виконані.

Дисертація написана на належному науково-методичному рівні, із дотриманням вимог, що ставляться до кандидатських дисертацій.

Зміст розділів дисертації обґрунтований, містить теоретичний рівень сучасного дослідження та аналітичні аргументовані висновки.

Структура дисертації відповідає логіці дослідження.

Усе вищезазначене дає підставу позитивно оцінити дисертацію К.В. Пантелєєва. Водночас вважаємо за доцільне висловити певні зауваження та побажання, які виникли під час рецензування дисертації:

1. Вважаємо, що аргументуючи актуальність теми дослідження, здобувачу потрібно було більше уваги звернути на основні причини недостатнього рівня сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників.

2. Дослідження кандидатського рівня, як відомо, потребує всебічного аналізу зарубіжного досвіду, що стосується збереження здоров'я населення, проблема давно перейшла на загальнодержавний і міждержавний рівень. Варто було б більш широко використовувати зарубіжний досвід застосування методик

навчання здоров'язбереження у професійних і вищих закладах освіти. Проте автором використано лише 5 літературних джерел іноземною мовою.

3. На нашу думку, робота тільки б виграла, якби автор виявив творчий підхід для визначення критеріально-компонентного апарату дослідження та позначив критерії дещо іншими термінами, ніж компоненти. Так, рефлексивний компонент у роботі визначається автором за рефлексивним критерієм. Також доцільним було б поєднати в одному параграфі характеристику компонентів, критеріїв, показників і рівнів сформованості культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників (у роботі цей матеріал викладено у п. 1.2 і 2.2).

4. Формулювання назви розділу 2 і п. 2.4 є ідентичними, що знівельовує доцільність виокремлення і розкриття змісту інших підрозділів (2.1, 2.2, 2.3).

5. Автором розроблено спецкурс «Культура здоров'я» й упроваджено окремі його теми і професійно спрямовані тематичні завдання та ситуації в робочу програму навчальної дисципліни «Фізичне виховання». Доречно було б надати робочу програму навчальної дисципліни «Фізичне виховання» в додатках.

6. Дисертація не позбавлена технічних і стилістичних огріхів: с. 35 – замість «середовище (навколишньої обстановки)» необхідно записувати «навколишнє середовище»; помилкові закінчення на с. 29 «накопиченого досвід», с. 35 «поєднанні», с. 40 «середі інших», с. 47 «полярні стані», с. 48 «багатомірний явище», с. 49 «окреслено духовно-екологічний та медичний проблемні дослідження», с. 50 «здійснюються лише тих особистостей, які мають досягнення у духовному самовизначення», с. 55 «когнітивно-інтелектуальний», с. 59 «стабілізація і розвитку самосвідомості», помилкові записи номерів літературних джерел (с. 34 – № 2092; на с. 112-113 та 115-116 – А. Дахін [2], В. Корнещук [3], В. Міхеєв [4], Ю. Бабанський [1], Г. Суходольський [5]); помилково вказані прізвища с. 27–28 В.Бзильчук, Р. Смамоха.

Проте всі зазначені зауваження не знижують наукового та практичного значення здобутих результатів, наукове дослідження поглиблює й доповнює сучасну педагогічну науку в контексті формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників і дає можливість на якісно новому рівні вирішувати питання їх професійної підготовки.

Автореферат є ідентичним змісту дисертації й усебічно відображає основні положення і закономірності, висвітлені в дисертації, його зміст викладено послідовно й логічно обґрунтовано. Результати дослідження висвітлено в 18 наукових публікаціях автора, із них 1 методичні рекомендації, 9 наукових статей – у фахових виданнях України у галузі педагогіки, 1 стаття – у виданні, що входить до наукометричних баз, 7 публікацій (1 – у співавторстві) – у матеріалах наукових конференцій.

Дисертаційна робота «**Формування культури здоров'язбереження майбутніх офіцерів-прикордонників**» є самостійним і завершеним науковим дослідженням, що відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», а її автор – **Пантелєєв Кирил В'ячеславович** заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри фізичного виховання
та спорту Львівського національного
університету імені Івана Франка

О. В. Шукатка

